

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести до Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141) такі зміни:

1) статті 118 – 120, 132, 133, 140 – 144 викласти в такій редакції:

"Стаття 118. Виконавчу владу в округах і областях, містах Києві та Севастополі здійснюють префекти та територіальні органи центральних органів виконавчої влади.

Склад офісу префекта формує префект.

Префект призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України.

Строк перебування префекта на посаді в одному окрузі, області, місті Києві та місті Севастополі не може перевищувати трьох років.

Префект є державним службовцем.

Префект під час здійснення своїх повноважень підзвітний та підконтрольний Президентові України та Кабінетові Міністрів України.

Стаття 119. Префект на відповідній території:

1) здійснює адміністративний нагляд за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування у випадках та порядку, визначених Конституцією та законами України;

2) спрямовує і координує діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади та здійснює адміністративний нагляд за додержанням ними Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

3) забезпечує взаємодію територіальних органів центральних органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації;

4) вносить Президенту України подання про зупинення дії ухваленого радою муніципалітету, головою муніципалітету, окружною, обласною радою муніципалітетів акта, що не відповідає Конституції України та створює загрозу порушення державного суверенітету, територіальної цілісності чи загрозу національній безпеці, та про тимчасове зупинення у зв'язку з цим повноважень голови муніципалітету, складу ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів;

5) здійснює інші повноваження щодо забезпечення роботи офісу префекта, визначені законами України.

Префект на підставі і в порядку, що визначені законом, видає акти, які є обов'язковими на відповідній території.

Акти префектів, видані на здійснення повноважень, визначених пунктами 1,2,3,5 цієї статті, можуть бути скасовані в судовому порядку, або Президентом України та у визначених законом випадках – Кабінетом Міністрів України.

Стаття 120. Члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів, префекти не можуть мати представницький мандат, не мають права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою (крім викладацької, наукової та творчої роботи у позаробочий час), входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку";

"Стаття 132. Територіальний устрій України ґрунтується на засадах унітарності, єдності та цілісності державної території, децентралізації влади, субсидіарності і повсюдності місцевого самоврядування, збалансованості і стійкого соціально-економічного розвитку територій з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій.

Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою України складають адміністративно-територіальні одиниці: муніципалітети, округи, області, Автономна Республіка Крим, міста Київ та Севастополь.

Територія України поділена на муніципалітети, які складаються з одного або декількох поселень. Муніципалітет є первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України.

Декілька муніципалітетів становлять округ.

Порядок утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж, найменування і перейменування поселень, муніципалітетів, округів, областей, віднесення поселень до категорії сіл, селищ, міст визначаються законом.

Зміна меж, найменування і перейменування поселень, муніципалітетів здійснюються із з'ясуванням думки їх жителів у порядку, визначеному законом.

Статус міста Києва як столиці України та міста Севастополь у системі адміністративно-територіального устрою України визначаються законами України";

"Стаття 140. Місцеве самоврядування є правом та спроможністю жителів муніципалітету безпосередньо або через органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Муніципалітет є первинним суб'єктом місцевого самоврядування.

Жителі муніципалітету здійснюють місцеве самоврядування безпосередньо шляхом виборів, місцевих референдумів, місцевих ініціатив та в інших формах, визначених законом.

Органами місцевого самоврядування муніципалітету є рада муніципалітету та виконавчі органи муніципалітету.

Рада муніципалітету сприяє діяльності створених відповідно до закону, статуту муніципалітету, органів самоорганізації населення і з цією метою може наділяти їх фінансами та майном.

Окружна, обласна рада муніципалітетів є органами місцевого самоврядування, що представляють і реалізують спільні, визначені законом, інтереси жителів муніципалітетів відповідно округу, області.

Статус голів муніципалітетів, депутатів рад муніципалітетів, окружних, обласних рад муніципалітетів, порядок утворення, реорганізації та ліквідації виконавчих органів ради муніципалітету, окружних, обласних рад муніципалітетів, обсяг їх повноважень визначаються Конституцією та законами України.

Питання організації управління районами в містах належить до компетенції рад міських муніципалітетів.

Стаття 141. Право голосу на виборах голови муніципалітету, депутатів ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів мають громадяни України, які постійно проживають на території відповідного муніципалітету, досягли на день проведення виборів вісімнадцяти років і не визнані судом недієздатними.

Головою муніципалітету, депутатом ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів може бути обраний громадянин України, який досяг на день проведення виборів вісімнадцяти років і не визнаний судом недієздатним. Не може бути обраним головою муніципалітету, депутатом ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів громадянин, який відбуває покарання за вчинення злочину чи має судимість за вчинення

умисного злочину, якщо ця судимість не погашена і не знята у встановленому законом порядку.

Жителі муніципалітету на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування обирає голову муніципалітету, який очолює виконавчий орган ради муніципалітету.

Порядок обрання депутатів окружних і обласних рад муніципалітетів забезпечує рівне представництво муніципалітетів у межах відповідного округу, області і визначається законом.

Строк повноважень голови муніципалітету, депутатів ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів, обраних на чергових виборах, становить п'ять років.

Підстави і порядок дострокового припинення повноважень голови муніципалітету, депутата чи складу ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів визначаються Конституцією і законами України.

Чергові вибори голів муніципалітетів, депутатів усіх рад муніципалітетів, окружних, обласних рад муніципалітетів відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень органів місцевого самоврядування, обраних на попередніх чергових місцевих виборах.

Позачергові вибори голови муніципалітету, депутатів ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів призначаються не пізніше 60 днів з дня дострокового припинення повноважень голови муніципалітету, складу ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів.

Окружна рада, обласна рада муніципалітетів обирає зі свого складу відповідно голову окружної ради муніципалітетів, голову обласної ради муніципалітетів, який очолює виконавчий орган ради муніципалітетів.

Окружна рада, обласна рада муніципалітетів за поданням голови ради муніципалітетів формує склад виконавчого органу ради муніципалітетів.

Голова муніципалітету, депутати ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів не можуть мати іншого представницького мандата. Інші вимоги щодо несумісності мандата голови муніципалітету, депутата ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів визначаються законом.

Стаття 142. Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є:

- 1) земля, рухоме і нерухоме майно, природні ресурси, інші об'єкти комунальної власності муніципалітету;
- 2) місцеві податки і збори, частина загальнодержавних податків та інші доходи місцевих бюджетів.

Держава забезпечує співмірність фінансових ресурсів та обсягу повноважень органів місцевого самоврядування, визначених Конституцією та законами України.

Зміна компетенції органу місцевого самоврядування здійснюється з одночасними відповідними змінами у розподілі фінансових ресурсів.

Держава компенсує витрати органів місцевого самоврядування, спричинені рішеннями органів державної влади.

Муніципалітети можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби.

Стаття 143. Жителі муніципалітету безпосередньо (у випадках, передбачених законом), або через органи місцевого самоврядування муніципалітетів та їх посадових осіб, відповідно до закону:

- 1) управляють майном, що є в комунальній власності;
- 2) затверджують бюджет відповідного муніципалітету і контролюють його виконання;
- 3) затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання;
- 4) приймають рішення щодо місцевих податків і зборів;
- 5) забезпечують реалізацію результатів місцевих референдумів;
- 6) утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю;
- 7) вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їх компетенції.

Окружні, обласні ради муніципалітетів затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних округів та областей; затверджують окружні і обласні бюджети, які формуються в тому числі з коштів державного бюджету; забезпечують виконання спільних проектів, із залученням коштів на договірних засадах з місцевих бюджетів та контролюють їх виконання; управляють та утримують спеціалізовані освітні та медичні заклади, об'єкти водного, лісового, сільського господарства, культури і туризму, фізичної культури, пам'яток архітектури місцевого значення, та інші об'єкти, які є спільною власністю муніципалітетів; утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, які забезпечують спільні потреби жителів муніципалітетів, округів та областей, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; забезпечують будівництво і утримання доріг міжокружного

сполучення та транспортної інфраструктури; забезпечують взаємодію органів місцевого самоврядування з офісами префектів та територіальними органами центральних органів виконавчої влади в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації; вирішують інші питання, віднесені законом до їхньої компетенції.

Стаття 144. Ради і голови муніципалітетів, окружні і обласні ради муніципалітетів, їх виконавчі органи відповідно до закону ухвалюють акти, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

Дію актів органів і посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України призупиняє префект з одночасним зверненням до суду.

У разі ухвалення радою муніципалітету, головою муніципалітету, окружною, обласною радою муніципалітетів акта, що не відповідає Конституції України та створює загрозу порушення державного суверенітету, територіальної цілісності чи загрозу національній безпеці, Президент України за поданням префекта зупиняє указом дію відповідного акта з одночасним зверненням до Конституційного Суду України, тимчасово зупиняє повноваження голови муніципалітету, складу ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів та призначає тимчасового державного уповноваженого. Тимчасовий державний уповноважений спрямовує та організовує діяльність відповідних виконавчих органів ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів.

Правовий статус тимчасового державного уповноваженого визначається законом.

Конституційний Суд України розглядає такий указ Президента України не довше семи календарних днів.

У разі визнання Конституційним Судом України акта голови муніципалітету, ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів таким, що не відповідає Конституції України, Верховна Рада України за поданням Президента України достроково припиняє повноваження голови муніципалітету, ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів.

У разі визнання Конституційним Судом України акта голови муніципалітету, ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів таким, що відповідає Конституції України, акти Президента України, видані відповідно до частини третьої цієї статті, втрачають чинність з подальшою відповідальністю відповідного префекта, у порядку, визначеному законом.

2) пункти 29 і 30 частини першої статті 85 викласти в такій редакції:

"29) утворення і ліквідація муніципалітетів, округів, областей, встановлення і зміна їхніх меж, віднесення поселень до категорії сіл, селищ,

міст, найменування і перейменування поселень, муніципалітетів, округів, областей за поданням Кабінету Міністрів України;

30) дострокове припинення повноважень голови муніципалітету, ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів у випадках, передбачених Конституцією України";

3) пункти 12 і 16 частини першої статті 92 викласти в такій редакції:

"12) організація і діяльність органів виконавчої влади, статус префекта, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики";

"16) статус адміністративно-територіальних одиниць; статус міста Києва як столиці України та міста Севастополя у системі адміністративно-територіального устрою України";

4) частину першу статті 106 доповнити пунктом 8-1 такого змісту:

"8-1) тимчасово зупиняє повноваження голови муніципалітету, складу ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів за поданням префекта та призначає тимчасового державного уповноваженого у випадках, визначених цією Конституцією";

5) пункт 9 частини першої статті 116 викласти в такій редакції:

"9) спрямовує та координує роботу міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та префектів";

6) частину першу статті 150 доповнити пунктом 1-1 такого змісту:

"1-1) рішення за зверненням Президента України питання про відповідність Конституції України акта голови муніципалітету, ради муніципалітету, окружної, обласної ради муніципалітетів";

7) розділ XV "Перехідні положення" доповнити пунктом 16-2 такого змісту:

"16-2. Після набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)":

1) одне або декілька сіл, селищ, міст з прилеглими територіями набувають статусу муніципалітету на підставі та в порядку, визначеному законом;

4) повноваження обраних сільських, селищних, міських голів та депутатів місцевих рад припиняються з дня набуття повноважень головами муніципалітетів, відповідними радами муніципалітетів, окружними, обласними радами муніципалітетів, обраними на перших місцевих виборах в останню неділю жовтня 2020 року.

5) Президент України за поданням Кабінету Міністрів України вперше здійснює призначення префектів після створення відповідними окружними, обласними радами муніципалітетів виконавчих органів, але не пізніше 1 березня 2021 року;

6) Президент України за поданням Кабінету Міністрів України призначає на посади та звільняє з посад голів місцевих державних адміністрацій до призначення відповідних префектів;

7) місцеві державні адміністрації продовжують здійснювати свої повноваження на відповідній території до створення окружними, обласними радами муніципалітетів виконавчих органів на підставі закону про місцеве самоврядування, що визначає повноваження виконавчих органів окружних, обласних рад муніципалітетів, але не пізніше ніж до 1 березня 2021 року".

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

**Голова
Верховної Ради України**